

Guía Docente				
Datos Identificativos				2018/19
Asignatura (*)	Dereito da Unión Europea	Código	612G01021	
Titulación				
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Terceiro	Obrigatoria	6
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Dereito Público			
Coordinación	Quindimil Lopez, Jorge Antonio	Correo electrónico	jorge.quindimil@udc.es	
Profesorado	Aba Catoira, Ana Maria Camara Ruiz, Juan Fachal Noguer, Nuria Garcia Vazquez, Sonia Maestro Cortizas, Ana María Oanta Oanta, Gabriela Alexandra Quindimil Lopez, Jorge Antonio Sobrido Prieto, Marta Soto Díaz, David José	Correo electrónico	ana.abac@udc.es juan.camara@udc.es nuria.fachal@udc.es sonia.garcia.vazquez@udc.es a.maestro@udc.es gabriela.oanta@udc.es jorge.quindimil@udc.es marta.sobrido@udc.es david.sdiaz@udc.es	
Web				
Descrición xeral	<p>O estudo desta materia permitirá ó estudante coñecer mellor a súa condición de cidadán europeo e, sobre todo, ampliará a súa comprensión da dimensión xurídica da Unión Europea. Esto último permitiralle constatar a importancia que pode acadar o dereito nos procesos de integración.</p> <p>A impartición desta materia é responsabilidade de 3 áreas de coñecemento: Dereito internacional público (temas 1-2, 5-13), Dereito constitucional (temas 3-4) e Dereito procesual (tema 14).</p>			

Competencias do título	
Código	Competencias do título

Resultados da aprendizaxe		
Resultados de aprendizaxe	Competencias do título	
Adquisición do coñecemento dos principios e valores constitucionais.	A5	
Adquisición do coñecemento das principais institucións xurídicas.	A1	
Percepción, polo alumno, do carácter sistemático do ordenamento xurídico.	A3	
Comprensión, polo alumno, das distintas manifestacións do dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual.	A6	
Comprensión, polo alumno, de coñecementos nunha área de estudo como é esta que parte da base da educación secundaria xeral, e adóitase atopar a un nivel que, aínda que se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda deste campo de estudo		B1
Aplicación, polo alumno, dos seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional. Adquisición das competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro desta área de estudo		B2
Traballo dos estudantes de forma colaborativa.		B10
Adquisición, e exercicio, da competencia de aprender a aprender.		B6
Adquisición, polo alumno, da competencia para desenvolver aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía		B5

Capacidade para utilizar a rede informática (internet) na obtención de información e na comunicación de datos e, en xeral, capacidade para empregar as ferramentas básicas das TIC necesarias para o exercicio da súa profesión.		B13	
Dominio da expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro.			C2
Utilización das ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.			C3
Capacidade para desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.			C4
Entendemento da importancia da cultura emprendedora e coñecemento dos medios ao alcance das persoas emprendedoras.			C5
Capacidade do alumno para valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que debe afrontarse.			C6

Contidos	
Temas	Subtemas
Tema 1. Orixe e evolución histórica da Unión Europea.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Antecedentes históricos da UE 2. O proceso de profundización da UE 3. O proceso de ampliación da UE
Tema 2. Natureza xurídica e caracteres da Unión Europea.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Configuración xurídica: a UE como Organización internacional 2. Valores, obxectivos e principios 3. O sistema de competencias
Tema 3. A integración europea. Fundamento e alcance constitucional da pertenza á UE.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bases constitucionais da pertenza á UE 2. A pertenza á UE e as súas consecuencias sobre o sistema constitucional de fontes do Dereito. 3. A pertenza á UE e as súas consecuencias sobre a organización territorial do Estado español.
4. Cidadanía e dereitos.	<ol style="list-style-type: none"> 1. A cidadanía europea: concepto e contido 2. A tutela dos dereitos no espazo comunitario 3. A Carta dos Dereitos fundamentais da UE: proceso constitucional? 4. A adhesión da UE ao Convenio Europeo de Dereitos Humanos.
Tema 5. Sistema institucional da Unión Europea (I).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Consideracións xerais: principios e medios 2. O Consello Europeo 3. O Consello
Tema 6. Sistema institucional da Unión Europea (II).	<ol style="list-style-type: none"> 1. O Parlamento Europeo 2. A Comisión 3. Outras institucións e órganos
Tema 7. Ordenamento xurídico da Unión Europea (I): Fontes.	<ol style="list-style-type: none"> 1. O Dereito orixinario 2. O Dereito derivado 3. O proceso de formación do Dereito derivado
Tema 8. Ordenamento xurídico da Unión Europea (II): Aplicación no Ordenamento xurídico interno.	<ol style="list-style-type: none"> 1. As relacións entre o Dereito da UE e os Dereitos interno dos Estados membros 2. Os principios de efecto directo, primacía e responsabilidade do Estado 3. Desenvolvemento e execución do Dereito da UE
Tema 9. Sistema xurisdiccional da UE (I): Organización e funcionamento do TJUE.	<ol style="list-style-type: none"> 1. O Tribunal de Xustiza: organización e funcionamento 2. O Tribunal Xeral: organización e funcionamento 3. Os tribunais especializados: o Tribunal da Función Pública. 4. Caracteres xerais do procedemento ante o TJUE.
Tema 10. Sistema xurisdiccional da UE (II): as competencias do TJUE.	<ol style="list-style-type: none"> 1. A competencia contenciosa 2. A competencia prejudicial 3. As competencias consultiva

Tema 11. Políticas e liberdades da UE.	<ol style="list-style-type: none"> 1. As liberdades fundamentais do mercado interior 2. As políticas comúns da Unión 3. As políticas compartidas da Unión 4. As políticas en que a Unión dispón de competencias de cooperación, apoio, complemento ou axuda
Tema 12. Acción exterior da Unión Europea: as relacións exteriores.	<ol style="list-style-type: none"> 1. A subxectividade xurídica internacional da UE 2. As principais manifestacións da subxectividade internacional da UE 3. A dimensión internacional das políticas civís da UE
Tema 13: Acción exterior da Unión Europea: a Política exterior e de Seguridade Común e a Política de Seguridade e Defensa Común.	<ol style="list-style-type: none"> 1. A articulación da Política Exterior e de Seguridade Común 2. A dimensión institucional e os ámbitos materiais da Política Exterior e de Seguridade Común 3. A articulación da Política de Seguridade e Defensa Común
Tema 14: Espazo de Liberdade, Seguridade e Xustiza: a tutela xudicial e procesual na Unión Europea.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cooperación xudicial en materia civil 2. A orde de detención e entrega europea 3. O recoñecemento mutuo de resolucións e de probas en materia penal 4. Os orzamentos dun Dereito penal da UE

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A1 A3 A5 A6 C5	39	60	99
Seminario	B6 B10 B13 B1 B2 B5 C2 C3 C4 C5 C6	19	25	44
Proba obxectiva	A1 A3 A5 A6 B6 B10 B1 B2 B5 C4 C5 C6	2	0	2
Atención personalizada		5	0	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Sesión maxistral
Seminario	Seminario
Proba obxectiva	Proba obxectiva

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario	El alumno tendrá la posibilidad de consultar con los profesores todas aquellas dudas que le surjan tanto respecto de las clases magistrales como de las actividades prácticas.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Seminario	B6 B10 B13 B1 B2 B5 C2 C3 C4 C5 C6	Actividades prácticas: traballos en grupos, análise de textos...	30
Proba obxectiva	A1 A3 A5 A6 B6 B10 B1 B2 B5 C4 C5 C6	Examen final de la materia, podrá ser escrito u oral.	70

Observacións avaliación

ORGANIZACIÓN DA MATERIA ? ÁREAS DE COÑECEMENTO. A

impartición e avaliación da materia é responsabilidade de 3 Áreas de coñecemento: 1) Área de Dereito internacional público. Temas: 1-2 e 5-13.

Profesorado: en Dobre Grao Dereito ADE, Profa. Gabriela A. Oanta (gabriela.oanta@udc.es) y Doctoranda Ana Maestro Cortizas (a.maestro@udc.es); en Grao Dereito, Profa. Marta Sobrido (marta.sobrido@udc.es) y Prof. Jorge Antonio Quindimil López (jorge@udc.es). 2)

Área de Dereito constitucional. Temas: 3-4. Profesorado: Profa. Sonia García Vázquez (soniagy@udc.es) e Prof. Ana Aba Catoira (ana.abac@udc.es). 3) Área de Dereito procesual: Prof. Juan Cámara (camara@udc.es), Profa. Nuria Fachal (nuria.fachal@udc.es) e Prof. David Soto (david.sdiaz@udc.es). Tema 14.

CÁLCULO DA

NOTA FINAL DA MATERIA: Cada unha das Áreas de coñecemento que participan na materia ten un peso, na avaliación final, proporcional á súa carga docente:

Dereito internacional público: 78 % da nota final Dereito

constitucional: 15%

da nota final Dereito procesual: 7% da nota final .

DOBRE

GRAO

DERECHO-ADE: En relación coa parte relativa a Dereito internacional público, é necesario aproba-lo examen final para que poidan terse en conta

as notas das prácticas. É dicir: no caso dos alumnos que obteñan unha calificación numérica de 5 ou superior (sobre 10) no examen final da parte de

DIP, se lles calculará a nota da parte de DIP do seguinte modo: o 20% da nota

mediante a avaliación das actividades de seminario (en clase, entregas de

traballos...) e o 80% restante mediante o examen final; no caso dos alumnos que

obteñan unha calificación numérica inferior ó 5 (sobre 10) no examen final da

parte de DIP, só se lles terá en conta o examen final de DIP -cun peso do 80%-

a efectos do cálculo da nota de DIP. Aqueles alumnos que

non se presenten ó examen final de DIP, serán considerados como NP polo que se

refiere á parte de DIP. No caso das outras materias do DOBRE GRAO EN DEREITO (Constitucional e Procesual) é necesario aprobar o exame final para que poidan ser tidas en

conta as notas das prácticas. É dicir: ? Alumnos que obteñan unha cualificación numérica de 5 ou superior (sobre 10) no exame final,

calcularáselles a nota do seguinte modo: 30% da nota mediante

avaliación de actividades prácticas (en clase, entregas de traballos ?), e

70% restante mediante o exame final; ? Alumnos que obteñan unha cualificación

numérica inferior a 5 (sobre 10) no exame final, suspenderán a materia sen que se lles poida ter en conta a nota das prácticas.

GRAO EN DEREITO (tódalas materias) é necesario aprobar o exame final para que poidan ser tidas en conta as notas das prácticas. É dicir: ? Alumnos que obteñan unha cualificación numérica de 5 ou superior (sobre 10) no exame final, calcularáselles a nota do seguinte modo: 30% da nota mediante avaliación de actividades prácticas (en clase, entregas de traballos ?), e 70% restante mediante o exame final; ? Alumnos que obteñan unha cualificación numérica inferior a 5 (sobre 10) no exame final, suspenderán a materia sen que se lles poida ter en conta a nota das prácticas.

Fontes de información

Bibliografía básica	<ul style="list-style-type: none"> - SOBRINO HEREDIA, J.M. (2016). Textos para el estudio del Derecho Internacional Público, Derecho de la Unión Europea y Derecho Internacional de los Espacios. Valencia: Tirant lo Blanch - SOBRINO HEREDIA, J.M. (2016). Textos para el estudio del Derecho Internacional Público, Derecho de la Unión Europea y Derecho Internacional de los Espacios. Valencia: Tirant lo Blanch - ABELLÁN HONRUBIA, V.; VILÁ COSTA, B. y OLESTI RAYO, A. (2011). Lecciones de Derecho comunitario europeo. Barcelona: Ariel - DIEZ DE VELASCO, M. (COORDINADO POR J.M. SOBRINO) (2010). Las Organizaciones internacionales. Madrid:Tecnos - MANGAS MARTÍN, A. y LIÑÁN NOGUERAS, D.J. (2016). Instituciones y Derecho de la Unión Europea. Madrid: Tecnos - ORTEGA GÓMEZ, M. (2016). Las políticas de la Unión Europea en el siglo XXI. Barcelona: Bosch <p>BIBLIOGRAFÍA RECOMENDADA PARA A PARTE DO PROGRAMA IMPARTIDA POLO AREA DE DEREITO CONSTITUCIONAL RUIPEREZ ALAMILLO, J.: La "Constitución Europea" y la teoría del Poder Constituyente, Ed. Biblioteca Nueva, Madrid, 2000. *CARMONA CONTRERAS, A. (Ed.), La Unión Europea en perspectiva constitucional, Aranzadi, Navarra, 2008. *GOIZUETA VÉRTIZ, J. y CIENFUEGOS, M. (Dirs.), La eficacia de los derechos fundamentales de la UE, Thomson Reuters Aranzadi, Navarra, 2014. *JIMENA QUESADA, L., Fundamentos constitucionales de la Unión Europea, Biblioteca Nueva, Madrid, 2006. *JIMENA QUESADA, L., Jurisdicción nacional y control de convencionalidad. A propósito del diálogo judicial global y de la tutela multinivel de derechos, Aranzadi, Navarra, 2013. *JIMENA QUESADA, L., Sistema europeo de derechos fundamentales, Colex, Madrid, 2006. *PÉREZ TREMP, P. (Dr.), Constitución europea y Constituciones nacionales, Tirant lo Blanch, Valencia, 2005. *RODRÍGUEZ, A., Integración europea y derechos fundamentales, Civitas, Madrid, 2001. *UGARTEMENDÍA, J.I., Derecho Constitucional Europeo, Tirant lo Blanch, Valencia, 2011. *UGARTEMENDÍA, J.I., GARCÍA VÁZQUEZ, S., GOIZUETA VÉRTIZ, J. (Dirs.), La Carta de los Derechos Fundamentales de la Unión Europea, Thomson Reuters Aranzadi, Navarra, 2012.</p>
Bibliografía complementaria	<ul style="list-style-type: none"> - ALCAIDE FERNÁNDEZ, J. y CASADO RAIGÓN, R. (2014). Curso de Derecho de la Unión Europea. Madrid: Tecnos - ALDECOA LUZARRAGA, F.; SOBRINO HEREDIA, J.M. e.a. (2008). Los Tratados de Roma en su cincuenta aniversario. Perspectivas desde la Asociación Española de Profesores de Derecho internacional y Relaciones internacionales. Madrid: M. Pons - GUTIERREZ ESPADA, C. e.a (2015). La Unión Europea y su Derecho. Madrid: Trotta - MANGAS, A. (Dir.); GONZÁLEZ, L.N. (Coord.); LÓPEZ ESCUDERO, M.; MARTIN PÉREZ DE NANCLARES, J. y SOBR (2008). Carta de los Derechos Fundamentales de la Unión Europea. Comentario artículo por artículo. Madrid: Fundación BBVA - SÁNCHEZ RAMOS, B. (Ed.) (2012). La Unión Europea como actor global. Valencia: Tirant lo Blanch <p>PAXINAS WEB Páxina oficial da Unión Europea: http://europa.eu/ EUROPOL: http://europol.europa.eu/ EUROJUST: http://eurojust.eu/ Rede xudicial europea en materia civil e mercantil: http://ec.europa.eu/civiljustice Atlas xudicial europeo: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_es.htm Rede xudicial europea en materia penal: http://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/</p>

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito Internacional Público/612G01019

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Traballo fin de Grao/612G01031

Dereito internacional dos espazos/612G01047

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías